

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Πλήρης αξιοποίηση του ενωσιακού δυναμικού καινοτομίας — Σχέδιο δράσης για τη διανοητική ιδιοκτησία με σκοπό τη στήριξη της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας της ΕΕ»

[COM(2020) 760 final]

(2021/C 286/11)

Εισηγητής: ο κ. **Rudolf KOLBE**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 14.1.2021
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	31.3.2021
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	27.4.2021
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	560
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	241/0/2

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ στηρίζει πλήρως το σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διανοητική ιδιοκτησία (ΔΙ) ως μια πολύ καλή και ολιστική προσέγγιση για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΙ) της ΕΕ.

1.2. Η ΕΟΚΕ πιστεύει σθεναρά ότι η δρομολόγηση του ενιαίου συστήματος ευρεσιτεχνίας πρέπει να αποτελεί κύρια προτεραιότητα και θα ενισχύσει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα των εταιρειών της ΕΕ. Δεδομένων των εμφανών δυσκολιών στην εφαρμογή του συστήματος, η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η μεταφορά του ενιαίου συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στη νομοθεσία της ΕΕ πρέπει να καταστεί (μακροπρόθεσμος) στόχος.

1.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία των μέτρων στήριξης των ΜΜΕ σε όλους τους τομείς της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ). Παράλληλα με τα οικονομικά μέτρα στήριξης, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση της τεχνογνωσίας σχετικά με τα ΔΔΙ και στις εξατομικευμένες υπηρεσίες παροχής συμβουλών.

1.4. Η ΕΟΚΕ θα ήθελε να δρομολογήσει συζήτηση σχετικά με τρόπους προώθησης της γνώσης σχετικά με τα ΔΔΙ και τη διαχείριση των ΔΔΙ σε όλα τα επίπεδα των εκπαιδευτικών συστημάτων της ΕΕ.

1.5. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δημιουργήσει έναν ενιαίο τίτλο συμπληρωματικού πιστοποιητικού προστασίας (ΣΠΠ) και να εξετάσει τη δυνατότητα εφαρμογής του συστήματος ΣΠΠ σε νέους τομείς.

1.6. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εναρμόνιση του πλαισίου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και της διαχείρισης δεδομένων που αφορούν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας θα ενίσχυε τη χρήση των ΔΔΙ στον δημιουργικό τομέα.

1.7. Η ΕΟΚΕ ζητεί μια διαδικασία κοινωνικού διαλόγου η οποία, σε συνδυασμό με νομικούς κανόνες, διευκρινίζει και ορίζει δίκαια ΔΔΙ μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων με σκοπό να προσφέρει σε δημιουργούς και παραγωγούς κίνητρα με τη μορφή αναγνώρισης των δημιουργιών τους καθώς και δίκαιης οικονομικής αποζημίωσης.

1.8. Η ΕΟΚΕ θεωρεί τις γεωγραφικές ενδείξεις (ΓΕ) ένα σημαντικό εργαλείο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών παραγωγών και τονίζει τις δυνατότητες να προστεθεί ένα εναρμονισμένο σύστημα για την προστασία μη-γεωργικών προϊόντων μέσω ΓΕ.

1.9. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει το οικονομικό δυναμικό και το δημόσιο συμφέρον της προώθησης της ροής δεδομένων στην ΕΕ, αλλά υπογραμμίζει τα προβλήματα που προέρχονται από ετεροβαρείς κανονισμούς.

1.10. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει όλα τα μέτρα επιβολής του αγώνα ενάντια στις παραβιάσεις των ΔΔΙ και την ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης στον αγώνα ενάντια στη διαφθορά.

1.11. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την περαιτέρω ενίσχυση εργαλείων άμεσης στήριξης των επιχειρήσεων της ΕΕ που δραστηριοποιούνται σε τρίτες χώρες και της αυστηρής εφαρμογής της νομοθεσίας για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και των διατάξεων των εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ για την προστασία των εν λόγω επιχειρήσεων από παραβιάσεις των ΔΔΙ.

1.12. Η παρούσα κρίση στον τομέα της υγείας έχει καταστήσει εμφανή την ανάγκη πρόσβασης σε συστημικά σημαντική ΔΙ σε κρίσιμες καταστάσεις. Τα ΔΔΙ δεν θα πρέπει να παρεμποδίζουν την προσβασιμότητα και τη διαθεσιμότητα εμβολίων ή θεραπειών πανδημίας: αποτελεσματικά συστήματα υποχρεωτικής αδειοδότησης παρέχουν ένα δίκτυο ασφαλείας στην κοινωνία σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και δίκαιη αποζημίωση στις επιχειρήσεις.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διανοητική ιδιοκτησία (ΔΙ) ως μια σημαντική προσέγγιση προς τον εκσυγχρονισμό του συστήματος ΔΙ και την ενίσχυση του τεράστιου δυναμικού καινοτομίας των εταιρειών της ΕΕ, ιδιαίτερα των ΜΜΕ και των πολύ μικρών επιχειρήσεων. Καθώς συνεχίζει να αυξάνεται η μεγάλη οικονομική σημασία των προϊόντων διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως εφευρέσεις, καλλιτεχνικές και πολιτιστικές δημιουργίες, μάρκες, λογισμικό, τεχνολογία, επιχειρηματικές διαδικασίες και δεδομένα εντός της ΕΕ, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο ένα βελτιστοποιημένο, εύκολα προσβάσιμο, νομικό και πολιτικό πλαίσιο.

2.2. Πολλές εταιρείες, ιδιαίτερα ΜΜΕ, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 99 % όλων των επιχειρήσεων στην ΕΕ, δεν εκμεταλλεύονται (στο έπακρο) τις ευκαιρίες προστασίας της ΔΙ. Η ενίσχυση της χρήσης προστασίας της ΔΙ στις εταιρείες της ΕΕ —με ιδιαίτερη έμφαση στις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις— πρέπει να είναι η κύρια πτυχή του σχεδίου δράσης για τη διανοητική ιδιοκτησία. Τα απαιτούμενα μέτρα είναι πολύπλευρα, από την ανάγκη μείωσης του κόστους, απλοποίησης διαδικασιών, αύξησης της ευαισθητοποίησης και των γνώσεων, την παροχή προσαρμοσμένων συμβουλών και υποστήριξης και τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος όσον αφορά την τεχνολογία σχετικά με τα ΔΔΙ.

2.3. Η ΔΙ αποτελεί βασικό οικονομικό παράγοντα —με τις βιομηχανίες οι οποίες σχετίζονται με τη ΔΙ να αντιστοιχούν στο σχεδόν 45 % του ΑΕγχΠ της Ευρώπης και στο 30 % των θέσεων εργασίας— αλλά και βασικό παράγοντα για την αντιμετώπιση των σημαντικότερων προκλήσεων για την κοινωνία μας. Η κρίση της COVID-19 κατέδειξε σαφώς την εξάρτηση της ΕΕ από την επαγγελματική αριστεία, σε συνδυασμό με αποτελεσματικούς κανόνες και εργαλεία ΔΙ, για τη διασφάλιση της ταχείας ανάπτυξης κρίσιμης ΔΙ. Η επιτυχία στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής θα εξαρτηθεί επίσης σε μεγάλο βαθμό από την ταχεία ανάπτυξη και υιοθέτηση τεχνολογιών αιχμής και αποτελεσματικών εργαλείων για δίκαιες προσεγγίσεις στην ανταλλαγή κρίσιμων άυλων στοιχείων και δεδομένων.

2.4. Η τεχνολογική επανάσταση είναι κινητήρια δύναμη για τα ΔΔΙ, αλλά αποτελεί και μια πρόκληση η οποία απαιτεί μια ισορροπημένη προσέγγιση όσον αφορά τα εργαλεία βασισμένα στην καινοτομία. Η ψηφιοποίηση και οι τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης εγείρουν πολλά ζητήματα ΔΙ που απαιτούν εξέταση, όπως η διαφάνεια, η προέλευση των δεδομένων και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ο βαθμός ανθρώπινης παρέμβασης, οι ηθικές αρχές κλπ. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως δημιουργοί ή εφευρέτες. Γενικά, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι — με ισορροπημένες τροποποιήσεις και ενημερώσεις — το ευρωπαϊκό πλαίσιο ΔΙ είναι κατάλληλο για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ψηφιοποίησης και της τεχνητής νοημοσύνης. Καθώς η ΕΕ ακόμα υστερεί σε σχέση με άλλες περιοχές όσον αφορά τον αριθμό των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για ψηφιακά προϊόντα και τεχνολογίες, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε μέτρα για τη βελτίωση αυτής της σημαντικής αγοράς.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας

3.1.1. Το ενιαίο σύστημα για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας (ΕΣΔΕ), ως υπηρεσία μιας στάσης για επιχειρήσεις, είναι καθοριστικής σημασίας για τη σημαντική μείωση του κόστους των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, τη διευκόλυνση της αδειοδότησης, τη βελτίωση της διαφάνειας και την υπερέκβαση των εμποδίων προσβασιμότητας για τις ΜΜΕ. Η σύσταση του ΕΣΔΕ και η επίτευξη της λειτουργικότητας του Ενιαίου Δικαστηρίου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (ΕΔΔΕ) θα βελτιώσουν σημαντικά την προστασία της ΔΙ και πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα του σχεδίου δράσης. Η διευκόλυνση των διαδικασιών θα επιταχύνει επίσης τη συνολική διαδικασία και έτσι θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των κατόχων ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Η συμφωνία ΕΔΔΕ παρέχει μια σημαντική βάση για ένα αποτελεσματικό, εξειδικευμένο και τεχνικά ικανό σύστημα επίλυσης διαφορών σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, το οποίο θα είναι ικανό να βελτιώσει την ασφάλεια δικαίου, την απλότητα και την αποτελεσματικότητα. Ωστόσο, όπως δείχνουν οι δυσκολίες στην εφαρμογή, ο στόχος πρέπει να είναι η μεταφορά του συστήματος στο νομοθετικό σύστημα της ΕΕ. Εν τω μεταξύ, πρέπει να αντιμετωπιστούν επειγόντως περαιτέρω καθυστερήσεις που προκαλούνται από διαδικασίες στα κράτη μέλη ή/και την απόσυρση του Ηνωμένου Βασιλείου από τη συμφωνία. Το γεγονός ότι το ποσοστό παγκοσμίως διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας της ΕΕ μειώθηκε δραματικά από 17,4 % το 2009 σε 11,3 % το 2019 δείχνει επίσης καθαρά ότι απαιτείται περαιτέρω δράση.

3.1.2. Ένα συμπληρωματικό πιστοποιητικό προστασίας (ΣΠΠ) μπορεί να επεκτείνει την προστασία που παρέχει ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για φαρμακευτικό προϊόν ή φυτοπροστατευτικό προϊόν το οποίο αφορά η άδεια κυκλοφορίας. Αποτελεί επομένως ένα σημαντικό εργαλείο για την αντιστάθμιση της απώλειας αποτελεσματικής προστασίας των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας λόγω της απαιτούμενης διάρκειας των δοκιμών, των κλινικών/επιτόπιων δοκιμών και των κανονιστικών διαδικασιών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί το ΣΠΠ απαραίτητο για την αποτελεσματική προώθηση της καινοτομίας στις νέες δραστικές ουσίες και για την προσέλκυση κέντρων Ε&Α στην ΕΕ, ενώ ισόρροπες εξαιρέσεις από τα δικαιώματα ΣΠΠ πρέπει να διασφαλίζουν οικονομική προσιτότητα και επαρκή προμήθεια φαρμάκων. Ενώ το σύστημα ΣΠΠ είναι ένα απλό σύστημα το οποίο τονώνει την καινοτομία, χαρακτηρίζεται ακόμα από κατακερματισμό και απαιτεί τη συμπλήρωση μιας αίτησης ΣΠΠ σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ στο οποίο ζητείται η προστασία ΣΠΠ. Η καθιέρωση, μέσω ενός νέου ξεχωριστού κανονισμού της ΕΕ, ενός συστήματος τίτλου ΣΠΠ και μιας μόνο αρχής ως υπηρεσία μιας στάσης για τη χορήγηση ενιαίου ΣΠΠ θα καθιστούσε το ΣΠΠ πιο ελκυστικό για τους κατόχους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, θα προσέφερε καλύτερη προστασία στις καινοτόμες επιχειρήσεις και θα δημιουργούσε νομική βεβαιότητα για τρίτους. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης την προσέγγιση της εξέτασης της δυνατότητας εφαρμογής ενός βελτιστοποιημένου συστήματος ΣΠΠ σε νέους τομείς για τους οποίους τα προϊόντα είναι πιθανό να απαιτούν άδεια κυκλοφορίας.

3.1.3. Με βάση την εμπειρία από την αναθεώρηση της νομοθεσίας της ΕΕ περί εμπορικών σημάτων, η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η ενημέρωση της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των σχεδίων θα εφαρμοστεί με επιτυχία. Η θετική εμπειρία της ρύθμισης αυτών των ζητημάτων μέσω της νομοθεσίας της ΕΕ πρέπει να αποτελέσει κίνητρο για την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση για έναν νέο, ξεχωριστό κανονισμό ενιαίου ΣΠΠ και, μακροπρόθεσμα, να ενσωματώσει το ΕΣΔΕ στο νομικό σύστημα της ΕΕ.

3.1.4. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι γεωγραφικές ενδείξεις (ΓΕ) αντιπροσωπεύουν έναν μοναδικό και πολύτιμο πόρο για τους παραγωγούς της ΕΕ σε μια ολοένα και πιο φιλελεύθερη και ανταγωνιστική παγκόσμια αγορά. Το σύστημα προστασίας των ΓΕ της ΕΕ έχει κύρια οικονομική αξία στον τομέα της γεωργίας. Γενικά, το σύστημα λειτουργεί πολύ καλά, αλλά η προστασία των ΓΕ δεν έχει ακόμη επιβληθεί, για παράδειγμα μέσω ενός εναρμονισμένου συστήματος ελέγχου των αρχών και ενός κοινού ορισμού της απάτης σχετικά με τα τρόφιμα. Οι εμπορικές συμφωνίες πρέπει επίσης να επικεντρώνονται σε τέτοια ειδικά μέτρα προστασίας. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη δυνατότητα προσθήκης ενός εναρμονισμένου συστήματος για την προστασία των ΓΕ μη γεωργικών προϊόντων, τα οποία αποτελούν σημαντικό μέρος της τοπικής ταυτότητας. Αυτό θα βοηθούσε τους τοπικούς παραγωγούς να παρουσιάσουν τα ποιοτικά προϊόντα τους με μεγαλύτερη επιτυχία και να έχουν επιπλέον θετικό αντίκτυπο σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Επιπλέον, η απλοποίηση της διαδικασίας καταχώρισης θα ωφελήσει τους παραγωγούς.

3.1.5. Το σύστημα κοινοτικών δικαιωμάτων επί φυτικών ποικιλιών είναι ένα άλλο θετικό παράδειγμα μιας εναρμονισμένης προσέγγισης στην προστασία ΔΙ με βάση έναν κανονισμό της ΕΕ. Μπορεί επίσης να παρέχει μια ασφαλή βάση για μικρούς και μεσαίους κτηνοτρόφους και περιέχει σημαντικές εξαιρέσεις για τη γεωργία και τους κτηνοτρόφους. Όσον αφορά τους δηλωμένους στόχους του, το σύστημα αποτελεί μια καλή βάση με την οποία οι κτηνοτρόφοι μπορούν να συνεισφέρουν αποτελεσματικά στους στόχους της πράσινης μετάβασης.

3.1.6. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, του σχεδίου και των συγγενικών δικαιωμάτων είναι απαραίτητη για τα πολιτιστικά και δημιουργικά επαγγέλματα, τα οποία δημιουργούν σημαντικό οικονομικό πλούτο και συμβάλλουν σημαντικά στην ευρωπαϊκή ταυτότητα, τον πολιτισμό και τις αξίες — όπως τα αρχιτεκτονικά και άλλα πολιτιστικά έργα — αλλά συχνά δεν έχουν επαρκή τεχνογνωσία ή χρηματοοικονομικά μέσα για την προστασία της ΔΙ και τη μετατροπή των καινοτομιών σε προϊόντα. Η εναρμόνιση του πλαισίου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και της διαχείρισης δεδομένων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι σημαντική και πρέπει να συνοδεύεται από πρόσθετα μέτρα υποστήριξης.

3.1.7. Οι εργαζόμενοι που εκτελούν δημιουργική εργασία, και ειδικότερα εφευρέσεις, είναι πιθανοί κάτοχοι δικαιωμάτων. Είναι ζωτικής σημασίας να καθιερωθεί μια διαδικασία κοινωνικού διαλόγου σε ευρωπαϊκό, εθνικό, τομεακό ή εταιρικό επίπεδο η οποία, πέραν των νομικών κανόνων, αποσαφηνίζει και καθορίζει δίκαια ΔΔΙ μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων, προκειμένου να προσφέρει κίνητρα στους δημιουργούς και τους παραγωγούς με τη μορφή αναγνώρισης των δημιουργιών τους καθώς και δίκαιη οικονομική αποζημίωση. Συμφωνίες για την εκχώρηση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως υποχρέωση μεταβίβασης όλης της ΔΙ στον εργοδότη χωρίς κατάλληλη αποζημίωση.

3.1.8. Η οδηγία για την έννομη προστασία των βιοτεχνολογικών εφευρέσεων προσφέρει ένα σημαντικό πλαίσιο για τη νομική προστασία των βιοτεχνολογικών εφευρέσεων. Ασχολείται με πολιτικά και ηθικά ευαίσθητα θέματα και ως εκ τούτου είναι το αποτέλεσμα μιας προσεκτικής στάθμισης πολύ αμφιλεγόμενων συμφερόντων. Ωστόσο, η ραγδαία ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας είναι εξίσου απαραίτητη στους τομείς της υγείας και της αντιμετώπισης σοβαρών επιδημιών και της πείνας στον κόσμο. Είναι, συνεπώς, σημαντική η προώθηση σε μεγάλο βαθμό της έρευνας και της καινοτομίας σε αυτούς τους τομείς, αλλά και η διάδοση και η αποτελεσματική χορήγηση αδειών.

3.1.9. Τα εμπορικά μυστικά είναι άυλα περιουσιακά στοιχεία που συμπληρώνουν τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ). Χρησιμοποιούνται ευρέως στη δημιουργική διαδικασία που οδηγεί στην καινοτομία και στη δημιουργία δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και επομένως η διασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας τους είναι εξαιρετικά σημαντική. Η ΕΟΚΕ θεωρεί συνεπώς ότι η αποσαφήνιση της βάσης που τέθηκε στην οδηγία (ΕΕ) 2016/943⁽¹⁾ αποτελεί σημαντικό στόχο.

3.2. Χρήση και εφαρμογή της ΔΙ — με ιδιαίτερη έμφαση στις ΜΜΕ

3.2.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αύξηση της χρήσης των δυνατοτήτων που προσφέρει η προστασία διανοητικής ιδιοκτησίας από τις ΜΜΕ αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους του σχεδίου δράσης, το οποίο επηρεάζει όλα τα διαφορετικά συστήματα προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας. Ενώ υπάρχουν τεράστιες δυνατότητες καινοτομίας για τις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις στην ΕΕ, η πλειοψηφία τους δεν μπορούν να δώσουν πρόσθετη αξία στα άυλα στοιχεία του ενεργητικού τους.

3.2.2. Ο παράγοντας κόστος είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους μόνο το 9 % των ΜΜΕ στην ΕΕ έχουν καταχωρισμένα δικαιώματα ΔΙ. Το κόστος απόκτησης ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας στην ΕΕ είναι σήμερα σημαντικά υψηλότερο από ότι στις ΗΠΑ ή στην Ιαπωνία, για παράδειγμα, και αντιπροσωπεύει ένα τεράστιο οικονομικό βάρος για τις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Επομένως, προκειμένου να βελτιωθεί η πρόσβαση των ΜΜΕ στην προστασία ΔΙ το κόστος πρέπει να μειωθεί. Η ταχεία εφαρμογή του ΕΣΔΕ, η οποία θα μειώσει σημαντικά το κόστος καταχώρισης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, θα επιφέρει καθοριστικές αλλαγές για τις καινοτόμες ΜΜΕ και πολύ μικρές επιχειρήσεις όπως οι τεχνικές εταιρείες ελεύθερων επαγγελματιών. Η ΕΟΚΕ τονίζει επίσης τη σημασία όλων των διαφορετικών προσεγγίσεων στη χρηματοοικονομική υποστήριξη και την τεχνολογία των ΜΜΕ, τα δελτία ΔΙ του EUIPO, την προσέγγιση της παροχής βοήθειας στις ΜΜΕ, προκειμένου να επωφεληθούν από την ΔΙ τους έτσι ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση, και το πρόγραμμα IPA4SME, το οποίο προσφέρει έως 15 000 ευρώ για τη συγχρηματοδότηση διαγνωστικών διαδικασιών ΔΙ και μέτρων προστασίας κ.λπ. Σημειώνει επίσης τον σημαντικό ρόλο των δικηγόρων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στο σύστημα στήριξης.

3.2.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ένα μείζον πρόβλημα είναι η τεράστια έλλειψη γνώσεων των εταιρειών της ΕΕ σχετικά με τις στρατηγικές διαχείρισης των ΔΔΙ, ιδίως, αλλά όχι αποκλειστικά, για τις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Η παροχή εύκολα προσβάσιμων γενικών και προσαρμοσμένων πληροφοριών, υποστήριξης και συμβουλών στις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, όπως παρέχεται μέσω ποικίλων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, όπως το Ευρωπαϊκό Γραφείο Υποστήριξης της Διανοητικής Ιδιοκτησίας («EU IP Helpdesk») και μέσω διαφόρων διαύλων και δικτύων, είναι επομένως μεγάλης σημασίας για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης και πρέπει να επεκταθεί περαιτέρω. Η ευαισθητοποίηση σχετικά με το δυναμικό των ΔΔΙ για τους επιχειρηματίες πρέπει να αυξηθεί και να συνδυαστεί με διάφορα προγράμματα κατάρτισης χωρίς αποκλεισμούς. Η ΕΟΚΕ προτείνει την εξέταση τρόπων για να αυξηθεί ο αριθμός των καταρτισμένων διαχειριστών ΔΔΙ στις εταιρείες στην ΕΕ.

3.2.4. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης να ξεκινήσει συζήτηση σχετικά με την ενίσχυση της γνώσης των ΔΔΙ και της διαχείρισης των ΔΔΙ στο εκπαιδευτικό σύστημα της ΕΕ: Βασικές γνώσεις και ευαισθητοποίηση για τη διαχείριση των ΔΔΙ θα πρέπει να ενσωματωθούν στην δευτεροβάθμια και ανώτατη εκπαίδευση, με εμπειριστατωμένη γνώση των μελετών για τα ΔΔΙ, από εμπορικές και τεχνικές μελέτες έως πολλές άλλες μελέτες στο πρόγραμμα σπουδών. Η διαχείριση των ΔΔΙ θα πρέπει επίσης να προσφέρεται ως ξεχωριστό μάθημα στην ανώτατη εκπαίδευση. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η ενίσχυση της διαθέσιμης τεχνολογίας μπορεί να αυξήσει τη χρήση της προστασίας της ΔΔΙ.

3.2.5. Η σημασία της μετατροπής των αποτελεσμάτων της έρευνας σε καινοτομία είναι προφανής και, ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ χαιρείται τις δραστηριότητες που προωθούν τη μεταφορά γνώσεων και την καλύτερη διαχείριση της ΔΙ στην κοινότητα Ε&Α. Οι ΜΜΕ και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις είναι συχνά μικροί εταίροι σε κοινοπραξίες έργου και έχοντας αυτόν τον ρόλο χρειάζονται καλύτερη υποστήριξη για να μετατρέψουν τα ΔΔΙ σε προϊόντα και να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους εντός τέτοιων κοινοπραξιών. Αυτό πρέπει να είναι το επίκεντρο των προγραμμάτων στήριξης τα οποία παρέχουν προσαρμοσμένες συμβουλές και υποστήριξη.

3.3. Πρόσβαση και διάδοση στοιχείων ενεργητικού προστατευμένων ως ΔΙ

3.3.1. Η παρούσα κρίση στον τομέα της υγείας έχει καταστήσει προφανή την ανάγκη πρόσβασης σε συστημικά σημαντική ΔΙ σε κρίσιμες καταστάσεις. Τα ΔΔΙ δεν πρέπει να εμποδίζουν την προσβασιμότητα και τη διαθεσιμότητα των εμβολίων ή θεραπειών κατά της πανδημίας. Ο αντίκτυπος της έρευνας που διεξάγεται με ευρωπαϊκούς δημόσιους πόρους θα πρέπει να μεγιστοποιηθεί διασφαλίζοντας ότι οι προκύπτουσες γνώσεις και η ΔΙ διαδίδονται. Από την άλλη πλευρά, αποτελεσματικά συστήματα για την έκδοση υποχρεωτικών αδειών αποτελούν δίχτυ ασφαλείας για την κοινωνία σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Οι διαδικασίες τους πρέπει να βασίζονται σε προσεκτική στάθμιση των διαφόρων συμφερόντων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι είναι ταχείες και συντονισμένες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να ικανοποιηθούν όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα οι απαιτήσεις δημόσιας υγείας. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ θα ήθελε επίσης να τονίσει τη σημασία του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 816/2006 για τη χορήγηση υποχρεωτικών αδειών εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που σχετίζονται με την παρασκευή φαρμακευτικών προϊόντων για εξαγωγή σε χώρες με προβλήματα δημόσιας υγείας⁽²⁾.

(1) ΕΕ L 157 της 15.6.2016, σ. 1.

(2) ΕΕ L 157 της 9.6.2006, σ. 1.

3.3.2. Η ενίσχυση της διαφάνειας της κατοχής και διαχείρισης ΔΙ αποτελεί προϋπόθεση για τη διευκόλυνση της αδειοδότησης και διανομής ΔΙ. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ θα ήθελε επίσης να υπογραμμίσει την ανάγκη ταχείας εφαρμογής του ΕΣΔΕ και τη σημασία της βελτίωσης της υποδομής δικαιωμάτων δημιουργού όσον αφορά πληροφορίες σχετικά με κατόχους δικαιωμάτων, όρους και προϋποθέσεις και επιλογές αδειοδότησης, μεταξύ άλλων και σχετικά με την τεχνολογία αλυσίδας συστοιχιών (blockchain).

3.3.3. Καθώς η τυποποίηση είναι μια διαδικασία με πολλά διαφορετικά συμφέροντα για τα ενδιαφερόμενα μέρη, τα πρότυπα διπλώματα ευρεσιτεχνίας (SEP) απαιτούν ένα ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο κανόνων διαφάνειας και δίκαιης αδειοδότησης. Η ΕΟΚΕ συνεπώς στηρίζει προσεγγίσεις για ένα ανεξάρτητο σύστημα βασικών ελέγχων τρίτων μερών και μέτρα για τη μείωση παραβάσεων και σημείων τριβής.

3.3.4. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει το οικονομικό δυναμικό της προώθησης της ανταλλαγής δεδομένων και της ροής δεδομένων στην ΕΕ σε όλους τους τομείς, αλλά τονίζει ότι η ενεργοποίηση της ροής και η ευρεία χρήση δεδομένων πρέπει να βασίζεται σε μια ισορροπημένη προσέγγιση που να διασφαλίζει την προστασία της ιδιωτικής ζωής, της ασφάλειας, των ηθικών προτύπων και των νόμιμων συμφερόντων προστασίας ΔΙ. Αυτό θα πρέπει να διασφαλιστεί στην αναθεώρηση της οδηγίας για τις βάσεις δεδομένων το 2021 ⁽³⁾.

3.4. Παραβάσεις ΔΔΙ

3.4.1. Η αποτελεσματική επιβολή και η δικαστική προσφυγή είναι τα κύρια κριτήρια για ένα επιτυχημένο σύστημα προστασίας ΔΙ και, ως εκ τούτου, αυτά πρέπει να ενισχυθούν ουσιαστικά. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η εφαρμογή του ΕΔΔΕ για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας θα δώσει τεράστια ώθηση στην επιβολή των δικαιωμάτων σχετικά με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και ότι η επιβολή των ΔΔΙ σε άλλα συστήματα ΔΔΙ (π.χ. ασφάλιση) πρέπει επίσης να ενισχυθεί σημαντικά μέσω πρακτικών ή/και νομικών μέτρων. Συγκεκριμένα, οι ΜΜΕ και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις συχνά δεν διαθέτουν τα μέσα για την επιβολή των ΔΔΙ τους.

3.4.2. Η ψηφιοποίηση οδήγησε σε νέες μορφές παραβάσεων της ΔΙ, όπως η κυβερνοκλοπή εμπορικών μυστικών, η παράνομη ροή δεδομένων κλπ. Η ΕΟΚΕ επικροτεί δεσμευτικούς κανονισμούς, όπως ο νόμος για τις ψηφιακές υπηρεσίες ⁽⁴⁾, διασφαλίζοντας ένα καλύτερο νομικό πλαίσιο.

3.4.3. Η παραχάραξη και η πειρατεία προκαλούν τεράστιες απώλειες στις πωλήσεις της ΕΕ, αλλά αποτελούν επίσης απειλές για την υγεία, την ασφάλεια και την προστασία των καταναλωτών. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων, τη δημιουργία εργαλειοθήκης της ΕΕ και την ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης στην καταπολέμηση της παραχάραξης.

3.5. Θεμιτός ανταγωνισμός σε παγκόσμιο επίπεδο

3.5.1. Η ΕΕ δεν είναι ηγέτης στον παγκόσμιο ανταγωνισμό για τα ΔΔΙ. Στις αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, η Ασία αύξησε το μερίδιό της σε 65 % των παγκόσμιων αιτήσεων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας το 2019, ενώ το μερίδιό της ΕΕ μειώθηκε δραματικά από 17,4 % (2009) σε 11,3 %. Επομένως είναι εξαιρετικά σημαντικό να ενισχυθεί η θέση της ΕΕ.

3.5.2. Η προστασία και η επιβολή των ΔΔΙ αποτελούν πρόσθετη πρόκληση για τις επιχειρήσεις της ΕΕ που δραστηριοποιούνται σε χώρες εκτός ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει όλα τα μέτρα της Επιτροπής για τη βελτίωση αυτής της κατάστασης. Η διαπραγμάτευση των κεφαλαίων σχετικά με την ΔΙ με υψηλό επίπεδο προστασίας σε συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου και διαλόγους για τη ΔΙ με εμπορικούς εταίρους είναι σημαντικές μακροπρόθεσμες προσεγγίσεις, καθώς και η συνεργασία σε παγκόσμιους οργανισμούς όπως ο ΠΟΔΙ και ο ΠΟΕ και η συμμετοχή σε παγκόσμιες συμφωνίες ΔΙ.

3.5.3. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των εργαλείων άμεσης στήριξης που παρέχουν πληροφορίες σε επιχειρήσεις της ΕΕ οι οποίες δραστηριοποιούνται σε χώρες εκτός ΕΕ, όπως ο έλεγχος ξένων επενδύσεων, το παρατηρητήριο πειρατείας και παραποίησης/απομίμησης και η έκθεση τρίτων χωρών. Μέτρα όπως γραφεία υποστήριξης ΜΜΕ σχετικά με τη ΔΙ για τη στήριξη των ΜΜΕ και των πολύ μικρών επιχειρήσεων είναι εξαιρετικά σημαντικά και θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2021.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG

⁽³⁾ ΕΕ L 77 της 27.3.1996, σ. 20.

⁽⁴⁾ COM(2020) 825 final.